

Evaluatie Actieplan Toegankelijk Stemmen

30 augustus 2022

Inleiding

- Het ministerie van BZK, ministerie van VWS, de VNG, de NVVB en de Kiesraad hebben in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen opnieuw de handen ineengeslagen voor de ontwikkeling en uitvoering van een actieplan toegankelijk stemmen. Dit initiatief werd ondersteund door de volgende (belangen)organisaties die met hun kennis en ervaring ook actief hebben bijgedragen aan de uitvoering van de Actiepunten: Kennis over Zien, Alzheimer Nederland, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland, Ieder(in), LFB, VIVIS, Visio, Oogvereniging, Accessibility, Stichting Lezen en Schrijven, ProDemos en stichting STRAS.
- Het actieplan omvatte 11 Actiepunten in 4 thema's: (1) Toegankelijkheid van stemlokalen, (2) Toegankelijke informatie over het stemproces, (3) Informeren van stembureauleden en (4) Stimuleren politieke partijen om in hun verkiezingscampagne standpunten toegankelijk en begrijpelijk aan te bieden.
- In deze evaluatie wordt door de initiatiefnemers per Actiepunt van het actieplan een overzicht gegeven van opgeleverde activiteiten en resultaten. Daarnaast is er per Actiepunt een evaluatie, met daarin bijvoorbeeld aandacht voor het geschatte bereik van een actie.
- Door de coronacrisis kon één Actiepunt niet gerealiseerd worden zoals wij dat voor ogen hadden, namelijk Actiepunt 2: het organiseren van een simulatie van een verkiezingsdag met ervaringsdeskundigen. In plaats daarvan is er een live webinar over toegankelijkheid bij verkiezingen georganiseerd.
- De inzet binnen het actieplan toegankelijk stemmen, gericht op het wegnemen van drempels, staat niet op zichzelf. Het actieplan heeft samenhang met overige (toekomstige) maatregelen, zoals experimenten met een nieuw stembiljet en de voorbereiding van een wetsvoorstel om kiezers met een andere dan lichamelijke beperking hulp te verlenen in het stemhokje.

Evaluaties per Actiepunt

Toegankelijke stemlokalen

Actiepunt 1

Met de checklist toegankelijkheid kunnen gemeenten hun stemlokalen controleren aan de Criteria Integrale Toegankelijkheid Stembureaus. We vragen gemeenten deze checklist te gebruiken voor alle stemlokalen.

Doelstelling

Het toegankelijk maken van stemlokalen volgens de criteria uit de checklist, waaronder de bereikbaarheid, betreedbaarheid en bruikbaarheid. Verder staat er in de checklist ook welke voorzieningen een stemlokaal moet hebben voor kiezers met een beperking.

Opgeleverde producten & activiteiten

- Er bestaat een checklist voor gemeenten, waarmee zij kunnen controleren of de stemlokalen voldoen aan de eisen rond toegankelijkheid. Ter voorbereiding op de Tweede Kamerverkiezing 2021 is deze checklist verduidelijkt, gebruiksvriendelijker gemaakt en zijn er versies van de checklist gekomen voor locatiebeheerders en gemeentemedewerkers¹.
- In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 zijn deze checklists op verschillende manieren opnieuw bij gemeenten onder de aandacht gebracht, onder andere via nieuwsbrieven, de circulaire en de inloopspreekuren met gemeenten.

Betrokken organisaties

BZK is de trekkende organisatie. Gemeenten werken met de checklist.

Evaluatie

- Er zijn meerdere rapporten naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen 2022 die inzicht geven in de toegankelijkheid van stemlokalen.
- Uit de door Ongehinderd, in opdracht van BZK uitgevoerde steekproef naar de toegankelijkheid van stemlokalen, blijkt dat een meerderheid van de stemlokalen in de 25 onderzochte gemeenten niet voldeed aan alle toegankelijkheidscriteria.
- Uit het rapport van het Meldpunt Onbeperkt Stemmen² komt een positiever beeld naar voren. Tussen 7 en 24 maart hebben 145 mensen bij dat meldpunt een ervaring gedeeld met de toegankelijkheid van de verkiezingen voor mensen met een beperking of chronische ziekte. 48% van

die mensen deelde een positieve ervaring, 19% was neutraal en 34% had een negatieve ervaring. Specifiek ten aanzien van de toegankelijkheid van het stemlokaal was 57% van de meldingen positief, 18% neutraal en 25% negatief. Een aantal mensen hebben expliciet gemeld dat ze een verbetering zien ten opzichte van eerdere verkiezingen.

- Hoewel bovenstaande rapporten dus verschillende conclusies bevatten, is het duidelijk dat de objectieve toegankelijkheidscriteria voor stemlokalen een aandachtspunt moeten blijven in aanloop naar volgende verkiezingen. Samen met belangenorganisaties gaan wij kijken hoe dit gerealiseerd kan worden.

Actiepunt 2

We organiseren een simulatie van een verkiezingsdag met ervaringsdeskundigen. Hierdoor krijgen gemeenten inzicht in welke belemmeringen kiezers (met een beperking) ervaren. We stimuleren het gesprek hierover tussen gemeenten en ervaringsdeskundigen.

Doelstelling

Inzicht verkrijgen in welke belemmeringen kiezers (met een beperking) ervaren tijdens het stemmen.

Opgeleverde producten & activiteiten

- Mede door covid-19 kon er in december 2021 geen fysieke simulatie van een verkiezingsdag georganiseerd worden.
- In plaats daarvan is er een live webinar over toegankelijkheid bij verkiezingen georganiseerd, voor in het bijzonder gemeenten. Aan het webinar namen verschillende organisaties deel die zich inzetten voor het toegankelijker maken van de samenleving en daarmee ook voor toegankelijke verkiezingen. Onder andere vertegenwoordigers van belangenorganisaties zoals de Oogvereniging, de Open State Foundation (OSF) en de NVVB gingen met elkaar in gesprek.
- Tijdens het webinar kwamen verschillende initiatieven aan bod om verkiezingen toegankelijk te maken. Zoals de ervaring van iemand met een licht verstandelijke beperking die samen met een andere vrijwilliger stembureaulid was geweest bij de Tweede Kamerverkiezing, een zogenoemd 'Prokkelduo'. De gemeente Stein liet in een film zien hoe de toegankelijkheid van stemlokalen voor mensen met een fysieke beperking is verbeterd. Iemand van de Oogvereniging vertelde over stemmen met behulp van een stemmal. De Open State Foundation liet zien hoe kiezers met behulp van de website www.waarismijnstemlokaal.nl erachter kunnen komen welke voorzieningen op het gebied van toegankelijkheid aanwezig zijn in het stemlokaal bij hen in de buurt. Ook de stichting Breda Gelijk³, de gemeente Assen en de LFB (de

¹ Toegankelijke stemlocaties: checklist voor locatiebeheerders (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/formulieren/2020/09/30/toegankelijke-stemlocaties-checklist-voor-locatiebeheerders>) en Toegankelijke stemlocaties: checklist voor gemeentemedewerkers (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/formulieren/2020/09/30/toegankelijke-stemlocaties-checklist-voor-gemeentemedewerkers>).

² <https://iederin.nl/wp-content/uploads/2022/05/Rapportage-onbeperkt-stemmen.pdf>.

³ De stichting Breda Gelijk zet zich in voor mensen met alle soorten beperkingen en hun (jonge) mantelzorgers. De stichting geeft voorlichting over hoe het is om met een beperking te leven of om mantelzorger te zijn.

landelijke belangenorganisatie door en voor mensen met een verstandelijke beperking) deelden hun ervaringen met stemmen en toegankelijkheid.

Betrokken organisaties

Oogvereniging, gemeente Stein, gemeente Assen, Breda Gelijk, LFB, Open State Foundation, VNG, NVVB, BZK.

Evaluatie

- Voor het webinar waren er 192 aanmeldingen. 92% van de deelnemers was werkzaam bij een gemeente.
- Onder meer de gemeenten Den Haag en Stichtse Vecht hebben kort voor de verkiezingen proefstemdagen georganiseerd. In Den Haag ging het om een proefstemdag i.s.m. Visio zodat kiezers konden oefenen met de extra voorzieningen zoals de stemmal en soundbox; in Stichtse Vecht was de proefstemdag voor een bredere groep kiezers. Een proefstemdag draagt bij aan het zelfvertrouwen van verschillende groepen kiezers om zelfstandig te kunnen stemmen.
- Kennis over Zien heeft rond de gemeenteraadsverkiezingen in samenwerking met de gemeenten Apeldoorn, Leeuwarden en Utrecht (voor de verkiezingen) en Vught en Zeist (na de verkiezingen) en ervaringsdeskundigen simulaties van een verkiezingsdag georganiseerd.

Actiepunt 3

We bieden gemeenten de gelegenheid om kennis en praktijkvoorbeelden met elkaar te delen over het toegankelijker maken van het verkiezingsproces. We moedigen gemeenten aan om kennis te delen over: de samenwerking met lokale ervaringsdeskundigen en het inrichten van stemlokalen die toegankelijk zijn voor kiezers met verschillende soorten beperkingen (zoals fysiek, zintuiglijk, verstandelijk, psychisch of chronische ziekte).

Doelstelling

Gemeenten van elkaar laten leren over hoe verkiezingen zo toegankelijk mogelijk georganiseerd kunnen worden.

Opgeleverde producten & activiteiten

- De VNG en de NVVB hebben de Handreiking toegankelijk stemmen aangevuld met nieuwe informatie en praktijkvoorbeelden. De handreiking is bedoeld om gemeenten te informeren over de mogelijkheid om een stemlokaal in te richten voor een specifieke doelgroep. Het tweede doel is het delen van voorbeelden om de toegankelijkheid van verkiezingen te vergroten. Naast tips en aanbevelingen is er dan ook veel aandacht voor praktijkvoorbeelden van gemeenten die zich in hebben gezet om het stemmen toegankelijker te maken. Diverse andere kanalen zijn benut om voorbeelden uit te wisselen.

Betrokken organisaties

VNG en NVVB.

Evaluatie

- Door berichten op de site van de VNG is aandacht gevraagd voor toegankelijk stemmen en zijn goede voorbeelden gedeeld. Ook is er een vlog van de gemeente Nijmegen – over een stembureau speciaal ingericht voor mensen met een auditieve beperking – via verschillende kanalen gedeeld.
- Het NVVB-platform heeft primair als doel het onderling uitwisselen van kennis en tips tussen organiserende gemeenten. Deelnemers die een vraag hebben kunnen deze stellen, waarna andere deelnemers hierop kunnen reageren. Het thema Verkiezingen is een apart blok op het platform, waarbinnen nog diverse subthema's, waaronder Toegankelijkheid, zijn ingericht.
- In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen is het onderwerp Verkiezingen op het NVVB-platform 1000 keer geraadpleegd. De subthema's Gemeenteraadsverkiezingen en Toegankelijkheid zijn respectievelijk 550 en slechts 10 keer geraadpleegd. Er is een beperkt aantal vragen over toegankelijkheid gesteld. De vragen zijn niet alleen binnen het topic toegankelijkheid gesteld, maar verspreid binnen het overkoepelende onderwerp Verkiezingen. Reagerende gemeenten hebben eigen ervaringen en tips gedeeld.
- In februari 2022 is de vernieuwde Handreiking toegankelijk stemmen gepubliceerd. In hoeverre gemeenten op de hoogte zijn van de handreiking, dan wel deze hebben gebruikt is moeilijk in te schatten. Wel zijn er cijfers beschikbaar over hoe vaak het nieuwsbericht over de handreiking is aangeklikt, dan wel de handreiking is gedownload. In de periode van 1 februari t/m 15 mei 2022 is het nieuwsbericht over de Handreiking 283 keer aangeklikt. Het aantal unieke bezoekers was 224. De Handreiking is 94 keer gedownload door 81 unieke bezoekers.
- Hoewel gemeenten ook tijdens de gemeenteraadsverkiezingen te maken hadden met covid-maatregelen was er veel aandacht voor het toegankelijker maken van stembureaus en het inrichten van sommige stembureaus voor een speciale doelgroep. Het is van belang de aandacht hiervoor te blijven vasthouden en waar mogelijk te vergroten.

Toegankelijke informatie

Actiepunt 4

De kiezer kan informatie over de verkiezingen en de uitslag vinden op een centrale en logische plek. We maken daarvoor gebruik van de rijksoverheidssite www.elkestemtelt.nl en van de site van de Kiesraad (www.kiesraad.nl).

Doelstelling

Het is belangrijk dat kiezers op een toegankelijke manier informatie kunnen vinden over de verkiezingen en wat zij daarbij nodig hebben om te kunnen stemmen. Ook moet iedere kiezer kennis kunnen nemen van de uitslagen van de verkiezingen. Hoewel niet in het Actiepunt benoemd, is het ook noodzakelijk dat gemeenteambtenaren toegang hebben tot informatie die zij nodig hebben om de verkiezing te organiseren.

Opgeleverde producten & activiteiten

- De website www.elkestemtelt.nl bevatte de informatie die kiezers nodig hebben om te kunnen stemmen bij de gemeenteraads-verkiezingen. Hierbij is nadrukkelijk aandacht besteed aan het zo toegankelijk mogelijk beschikbaar stellen van deze informatie, door het gebruik van helder taalgebruik en door ervoor te zorgen dat alle informatie en communicatiemiddelen digitaal toegankelijk zijn. Op www.elkestemtelt.nl was ook een speciale pagina ingericht met informatie over wat er geregeld is voor kiezers met een beperking. Op deze pagina was o.a. een video te vinden over stemmen met een stemmal en over welke hulp er mogelijk is in het stemlokaal. Ook bevatte de website diverse veelgestelde vragen en antwoorden over de verkiezingen.
- De website van de Kiesraad (www.kiesraad.nl) bevat naast algemene informatie over de verkiezingen, vooral informatie voor politieke partijen en informatie over de uitslagvaststelling en de verkiezingsuitslagen.
- De toolkit verkiezingen (www.verkiezingentoolkit.nl) is bedoeld voor gemeenten en bevat alle documenten die nodig zijn om de verkiezing te kunnen organiseren, waaronder de checklists toegankelijkheid stemlokalen en een actielijst voor stembureauleden. Ook vinden gemeenten en belangenorganisaties hier communicatiematerialen die zij kunnen gebruiken in hun communicatie richting de kiezer. Deze communicatiematerialen zijn digitaal toegankelijk.

Betrokken organisaties

BZK, Kiesraad, webredactie AZ.

Evaluatie

- De website www.elkestemtelt.nl is in de periode rond de verkiezingen zo'n 777.000 keer bezocht, waarbij gedurende de campagneperiode de campagnepagina's ruim 500.000 keer zijn bezocht.
- Diverse belangenorganisaties, waaronder Vilans, ANBO en MAX vandaag hebben vanaf hun websites verwezen naar de informatie en veelgestelde vragen op www.elkestemtelt.nl of hebben deze informatie overgenomen op hun eigen websites.
- Op www.kiesraad.nl zijn ter voorbereiding op de verkiezingen handleidingen gepubliceerd voor gemeenteambtenaren over de registratie van aanduidingen, kandidaatstelling en vaststellen van uitslagen. Ook is er een uitgebreide verkiezingskalender voor gemeenteambtenaren gepubliceerd, deze is 25.929 keer bekeken. Een pagina met informatie over het geven van hulp bij stemmen is in de maand maart 4.584 keer bekeken. Op kiesraad.nl is een overzicht gepubliceerd met alle locaties van de uitslagen en proces-verbalen per gemeente. Dit overzicht is 521.390 geraadpleegd. De informatie over hoe de uitslag wordt vastgesteld is 73.726 keer bekeken.

Actiepunt 5

De informatie op de websites is toegankelijk; het platform www.waarismijnstemlokaal.nl wordt door gebruikers getest.

Doelstelling

Het platform www.waarismijnstemlokaal.nl helpt kiezers bij het vinden van een stemlokaal bij hen in de buurt en geeft informatie over de toegankelijkheid van stemlokalen. Daar is het extra belangrijk dat de website zelf ook toegankelijk is.

Opgeleverde producten & activiteiten

- www.waarismijnstemlokaal.nl is een initiatief van de Open State Foundation met subsidie van het ministerie van BZK. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen is onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van het platform zelf: er is een gebruikersonderzoek uitgevoerd onder mensen met een motorische beperking, een visuele beperking, een licht verstandelijke beperking en mensen die laaggeletterd zijn.
- In het rapport naar aanleiding van de gebruikerstest staan aanbevelingen op het vlak van informatiebehoefte, gebruik en vormgeving van het platform. De specifieke aanbevelingen en verbeterpunten zijn te vinden in het met de Tweede Kamer gedeelde rapport⁴.
- Zie voor de (toegankelijkheid) van de andere websites over verkiezingen, Actiepunt 4 hierboven.

Betrokken organisaties

BZK, Open State Foundation en een extern onderzoeksbureau.

⁴ Rapportage gebruikersonderzoek Waarismijnstemlokaal (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/02/21/rapportage-gebruikersonderzoek-waarismijnstemlokaal>).

Evaluatie

Het rapport is gebruikt om het platform nog voor de gemeenteraadsverkiezingen op verschillende onderdelen gebruikersvriendelijker te maken. Bijvoorbeeld door de website beter leesbaar te maken voor screenreaders en door toegankelijkheidsfilters te creëren. Ook na de gemeenteraadsverkiezingen wordt het platform verder toegankelijk gemaakt.

Actiepunt 6

Kiezers kunnen online een vervangende stempas of een schriftelijke volmacht aanvragen bij hun gemeente. We zorgen dat de documenten die hiervoor nodig zijn, digitaal toegankelijk zijn.

Doelstelling

Het digitaal beschikbaar stellen van deze documenten door de gemeenten maakt het voor de kiezer makkelijker om een vervangende stempas of een schriftelijke volmacht aan te vragen bij de gemeente. Doordat deze documenten digitaal toegankelijk zijn kunnen kiezers met een visuele beperking met behulp van een screenreader deze documenten zelfstandig gebruiken.

Opgeleverde producten & activiteiten

- De voorbeeldformulieren voor het aanvragen van een vervangende stempas en het aanvragen van een schriftelijke volmacht zijn digitaal toegankelijk gemaakt en via de toolkit verkiezingen aan alle gemeenten ter beschikking gesteld. Net als andere relevante modellen uit de Kiesregeling.⁵ Gemeenten zijn gestimuleerd om deze modellen te gebruiken.
- Er is daarnaast een voorleesbare versie van de stempas en het schriftelijk volmachtbewijs gemaakt. Deze is toegevoegd aan de website www.elkestemtelt.nl en ter beschikking gesteld aan gemeenten via de toolkit verkiezingen. De materialen zijn o.a. via nieuwsbrieven onder de aandacht gebracht bij gemeenten. Ook de Oogvereniging heeft deze voorleesbare versies onder de aandacht gebracht.

Betrokken organisaties

BZK.

Evaluatie

Met dit Actiepunt is de aanbeveling overgenomen die Kennis over Zien deed⁶ om de toegankelijkheid van de stempas te verbeteren, zodat kiezers met een visuele beperking zich ook goed op het stemmen kunnen voorbereiden.

Actiepunt 7

We ontwikkelen voorbeeldbrief(f)(ven) voor gemeenten in duidelijke taal met informatie over verkiezingen.

Doelstelling

Het doel is om toegankelijke informatie aan de kiezer aan te bieden. En door gemeenten te ondersteunen met begrijpelijke en toegankelijke teksten en beelden hoeft niet elke gemeente dit zelf te ontwikkelen.

Opgeleverde producten & activiteiten

- Speciaal voor jongeren die voor het eerst mochten stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen zijn een voorbeeldbrief en -ansichtkaart ontwikkeld. Ook is voor zorginstellingen (gericht op zorgpersoneel) een (voorbeeld)brief gemaakt en beschikbaar gesteld via de toolkit met informatie over de verkiezingen en hoe de bewoners in staat worden gesteld om zelfstandig deel te nemen aan de verkiezingen.
- Daarnaast heeft BZK diverse infographics ontwikkeld met informatie over de verkiezingen die gemeenten en belangenorganisaties konden gebruiken in hun communicatie naar de kiezer. Deze infographics waren zo gemaakt dat gemeenten deze konden aanpassen naar hun eigen huisstijl, lokale informatie konden toevoegen of gedeelten van de infographics konden gebruiken in hun eigen communicatie. Naast een infographic met algemene informatie over de gemeenteraadsverkiezingen in het Nederlands en in het Engels, waren er infographics beschikbaar met de volgende informatie:
 - Hoe werkt stemmen? Met een stapsgewijze uitleg over hoe stemmen werkt.
 - Wat doet de gemeenteraad?
 - Wat is er geregeld voor kiezers met een beperking?
 - Maatregelen in het stemlokaal (i.v.m. corona).
 - Stemmen tellen en uitslagvaststelling.Naast voorbeeldbrieven en infographics zijn er ook afbeeldingen, banners, advertorials, video's, veelgestelde vragen en antwoorden en kant-en-klare teksten voor op sociale media beschikbaar gesteld via de toolkit verkiezingen.

Betrokken organisaties

BZK.

Evaluatie

Uit een inventarisatie onder de communicatieadviseurs van gemeenten is gebleken dat er veel gebruik is gemaakt van de toolkit en de beschikbare communicatiematerialen. Ook diverse belangenorganisaties hebben de infographics op hun websites geplaatst of naar de informatie op www.elkestemtelt.nl verwezen.

⁵ Zie voor een compleet overzicht van de modellen: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/10/14/modellen-verkiezingen>.

⁶ Zie hiervoor het onderzoek van Kennis over Zien over de toegankelijkheid van de Tweede Kamerverkiezing 2021: <https://www.kennisoverzien.nl/wp/wp-content/uploads/kennisoverzien/2021/12/1-Kennis-Over-Zien-onderzoek-Toegankelijk-Stemmen-rapportage.pdf>.

Actiepunt 8

We werken samen met belangenorganisaties om zoveel mogelijk kiezers te bereiken en om te zorgen dat de informatie op een toegankelijke wijze beschikbaar wordt gesteld.

Doelstelling

Niet iedereen kan overweg met de gebruikelijke informatie over verkiezingen, bijvoorbeeld kiezers met een (licht) verstandelijke of visuele beperking. Daarom is gerichte informatie belangrijk.

Opgeleverde producten & activiteiten

- BZK heeft in samenwerking met belangenorganisaties diverse communicatiemiddelen ontwikkeld om zoveel mogelijk kiezers te informeren over de gemeenteraadsverkiezingen. Zo hebben Ieder(in) en Stichting Lezen en Schrijven feedback gegeven op teksten van diverse infographics. Ook is de infographic 'Wat is er geregeld voor kiezers met een beperking' ontwikkeld samen met Ieder(in), de Oogvereniging en Stichting Lezen en Schrijven. Met de infographic konden kiezers eenvoudig en in één oogopslag zien wat er in het stemlokaal is geregeld voor kiezers met een beperking.
- Naast de beschikbaar gestelde communicatiematerialen zoals genoemd bij Actiepunt 7, is er vanaf de toolkit ook verwezen naar video's over de verkiezingen van ProDemos, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en video's in gebarentaal van Stichting Dovenschap. Gemeenten en belangenorganisaties konden deze materialen gebruiken in hun communicatie naar specifieke groepen kiezers.
- In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen is veelvuldig contact en overleg geweest met belangenorganisaties. Veel van deze organisaties, zoals jongerenorganisaties, ouderenbonden en belangenorganisaties voor mensen met een verstandelijke beperking, auditieve beperking, visuele beperking of lichamelijke beperking hebben hun eigen kanalen ingezet om kiezers in hun achterban te attenderen op bovengenoemde communicatiematerialen, informatie over verkiezingen op hun eigen site geplaatst, berichten van BZK verder verspreid en/of verwezen naar www.elkestemtel.nl en www.waarismijnstemlokaal.nl.
- De Verkiezingskrant in gewone taal⁷: ProDemos en Stichting Lezen en Schrijven hebben een krant met uitleg over de verkiezingen gemaakt. Deze was gericht op de 2,5 miljoen mensen in Nederland die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen. Voor hen is stemmen vaak extra lastig. BZK heeft financieel bijgedragen aan de verspreiding van de krant.

Betrokken organisaties

BZK, Ieder(in), Kennis over Zien, Oogvereniging en Stichting Lezen en Schrijven.

Evaluatie

- Door samen met belangenorganisaties de diverse communicatiemiddelen te ontwikkelen en samen te werken in de verspreiding daarvan, zorgen we ervoor dat de informatie goed aansluit bij de betreffende doelgroepen en zo breed mogelijk onder de aandacht wordt gebracht.
- De Verkiezingskrant in gewone taal: 81 gemeenten hebben in totaal 21.840 kranten besteld. Daarnaast heeft een klein aantal gemeenten ook 1 of meerdere pagina's uit deze krant (met toestemming) overgenomen in eigen publicaties. Daarmee is het aantal gemeenten dat de kranten besteld heeft bijna gelijk aan 2021 maar is het aantal door hen bestelde kranten verdubbeld. Ook bibliotheken, zorg- en welzijnsorganisaties en onderwijsinstellingen bestelden dit jaar veel meer van deze kranten: 21.990 exemplaren bij de TK-verkiezingen t.o.v. 30.384 bij de GR-verkiezingen. Dit jaar heeft de krant dus meer kiezers bereikt. Uit een enquête onder bestellers van de krant kwam een waardering van een 8 gemiddeld voor die krant.

Stembureauleden

Actiepunt 9

In de instructie aan stembureauleden blijven we aandacht vragen voor de toegankelijkheid van stemlokalen en hoe stembureauleden daaraan kunnen bijdragen. Dit doen we onder andere door filmpjes over toegankelijkheid op te nemen in de instructie. Diverse belangenorganisaties hebben hier ook aandacht voor gevraagd waaronder Kennis over Zien.

Doelstelling

Op de verkiezingsdag(en) zijn stembureauleden het voornaamste aanspreekpunt voor kiezers. Zij moeten daarom weten waar een stemlokaal aan moet voldoen om toegankelijk te zijn en welke hulp kiezers mogen krijgen.

Opgeleverde producten & activiteiten

- Aan de instructie die stembureauleden ontvangen zijn animatiefilmpjes toegevoegd over toegankelijkheid in het stemlokaal.

Betrokken organisaties

BZK in samenwerking met een extern communicatiebureau.

Evaluatie

Uit het rapport van het Meldpunt Onbeperkt Stemmen en uit gesprekken met belangenorganisaties komen signalen dat de kennis over toegankelijkheid verbetert maar nog niet alle stembureauleden bereikt. Hieraan zullen BZK en de Kiesraad in samenwerking met gemeenten en belangenorganisaties op blijven inzetten.

⁷ Verkiezingskrant in gewone taal – ProDemos (<https://prodemos.nl/leren/verkiezingskrant-in-gewone-taal-gr22/>).

Actiepunt 10

Voor stembureauleden is een actielijst toegankelijkheid beschikbaar. Hierin staat hoe zij op de verkiezingsdag kunnen zorgen voor een toegankelijk stemlokaal. We brengen de actielijst via de gemeenten opnieuw onder de aandacht en besteden er aandacht aan in de instructie.

Doelstelling

Op de verkiezingsdag(en) zijn stembureauleden het voornaamste aanspreekpunt voor kiezers. Zij moeten daarom weten waar een stemlokaal aan moet voldoen om toegankelijk te zijn en welke hulp kiezers mogen krijgen.

Opgeleverde producten & activiteiten

- De Kiesraad heeft eerder een actielijst toegankelijkheid gemaakt die stembureauleden op de verkiezingsdag(en) kunnen gebruiken om in het stemlokaal te controleren of aan de toegankelijkheidseisen is voldaan en hen ervan bewust te maken welke belangrijke rol zij zelf spelen bij de toegankelijkheid van de stemming.
- Deze actielijst is deze keer als bijlage toegevoegd in de stembureau instructie en opnieuw bij gemeenten onder de aandacht gebracht via nieuwsbrieven en circulaire.

Betrokken organisaties

Kiesraad en BZK.

Evaluatie

Uit het rapport van het Meldpunt Onbeperkt Stemmen en uit gesprekken met belangenorganisaties komen signalen dat de kennis over toegankelijkheid verbetert maar nog niet alle stembureauleden bereikt. Hieraan zullen BZK en de Kiesraad in samenwerking met gemeenten en belangenorganisaties op blijven inzetten.

Politieke partijen

Actiepunt 11

We roepen politieke partijen via de gemeenten op om op een toegankelijke manier te communiceren. Denk hierbij aan politieke programma's in duidelijke taal, in debatten en in hun communicatie richting de kiezer. Hierbij helpen wij door tips voor toegankelijke communicatie beschikbaar te stellen.

Doelstelling

Ervoor zorgen dat alle kiezers, waaronder laaggeletterde kiezers en kiezers met een beperking, de communicatie vanuit politieke partijen begrijpen. Dit draagt bij aan een inclusievere samenleving.

Opgeleverde producten & activiteiten

- ProDemos, Ieder(In) en Stichting Lezen en Schrijven hebben met financiële steun van BZK 'Politiek voor iedereen!' gemaakt, een handreiking met duidelijke tips voor het maken van toegankelijke online en fysieke verkiezingsuitingen en -evenementen.
- In de handreiking staan tips over vormgeving, heldere taal, de inzet van ervaringsdeskundigen en tips voor live verkiezingsevenementen.
- De handreiking is door BZK richting gemeenten verspreid en via sociale media onder de aandacht gebracht.
- De handreiking is door ProDemos, Ieder(in) en Stichting Lezen en Schrijven verspreid richting gemeenten, politieke partijen en belanghebbenden door middel van hun website, sociale media, nieuwsbrieven, mails en promotie via derden. Voorbeeld: de VNG heeft de handreiking op hun forum geplaatst. Vanwege de grote belangstelling ervoor en vanwege de vragen die gemeenten naar aanleiding van de handreiking hadden, organiseerde de VNG samen met ProDemos, Ieder(in) en Stichting Lezen en Schrijven op 23 februari nog een webinar over toegankelijke verkiezingen voor onder meer gemeenten, met deze handreiking als rode draad.

Betrokken organisaties

ProDemos, Ieder(in) en Stichting Lezen en Schrijven.

Evaluatie

De handreiking is een mooie toevoeging gebleken in het aanbod om onder meer griffies, politieke partijen en andere maatschappelijke te faciliteren bij het organiseren van toegankelijke verkiezingen. De handreiking is 164 keer gedownload. De handreiking is ook bij toekomstige verkiezingen te gebruiken, dus het loont de moeite om hem ook dan weer actief te promoten bij de relevante stakeholders.

